

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคมาลาเรีย โดยการเปรียบเทียบกับการประเมินผลเบื้องต้นว่า สื่อที่ใช้ในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์โรคมาลาเรียมีประสิทธิภาพในการให้ความรู้แก่กลุ่มตัวอย่าง ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันโรคมาลาเรียของประชาชนภายหลังการเข้าร่วมรณรงค์ของประชาชนพื้นที่อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร รูปแบบการประเมินผล เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์โรคมาลาเรีย ในเดือนพฤษภาคม 2551 ใน 2 หมู่บ้าน จาก 2 ตำบล ของอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ได้แก่ หมู่ที่ 9 ตำบลหงส์เจริญ และหมู่ที่ 15 ตำบลท่าข้าม จำนวน 115 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการศึกษา พบว่าสื่อที่ใช้ในการรณรงค์ครั้งนี้ คือป้ายรณรงค์ โปสเตอร์ และถูงย่าม มีส่วนประกอบ คือ รูปแบบ รูปภาพ สี สัน และข้อความ มีประสิทธิภาพในการให้ความรู้และทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมในการป้องกันควบคุมโรคยังอยู่ในระดับสูง พฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคมาลาเรียที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติมากที่สุดคือ การนอนในมุ้งที่ชุบสารเคมี ร้อยละ 95.7 ซึ่งผลการประเมินผลเบื้องต้นของ เกษณี กลัดพวง 2551 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการนอนในมุ้ง คิดเป็นร้อยละ 98.0 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบผลพฤติกรรมนอนในมุ้งป้องกันยุงลดลง ร้อยละ 3.7 ซึ่งอาจเป็นเพราะการรณรงค์ผ่านมา 1 ปี ทำให้ประชาชนหลงลืม ขาดความตระหนักในการป้องกันโรค ผลที่ลดลง ยังอยู่ในระดับที่สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลงตั้งเป้าหมายไว้ตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก ซึ่งกล่าวไว้ว่า การนอนในมุ้งเป็นวิธีป้องกันการแพร่เชื้อมาลาเรียของประชาชนได้ดี โดยประชาชนต้องมีเปอร์เซ็นต์การนอนในมุ้งอย่างต่ำ ต้องครอบคลุม ร้อยละ 80 ส่วนพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ทายากันยุงเวลาออกไปทำงานนอกบ้าน คิดเป็นร้อยละ 69.6 ซึ่งจากการประเมินผลเบื้องต้นของ เกษณี กลัดพวง 2551 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการใช้ยาทายากันยุง เพียงร้อยละ 58 ซึ่งจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการใช้ยาทายากันยุงมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้และความเข้าใจในอันตรายของโรคมาลาเรียดีขึ้น ซึ่งจากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในพื้นที่ดังกล่าว ยาทากันยุงหาซื้อยาก และถ้ามีขายก็จะมีราคาแพง และการใช้ยาทายากันยุงทำให้ตัวเหี่ยวเหินอะหะนะ ไม่ชอบกลิ่น จึงเป็นสาเหตุให้มีการใช้ยาทายากันยุงในจำนวนน้อย

ส่วนพฤติกรรมกรรมการสวมใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาวในเวลากลางวัน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการสวมใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว คิดเป็นร้อยละ 67.8 แต่ในการประเมินผลเบื้องต้นไม่มีข้อมูล ซึ่งจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เนื่องจากจังหวัดชุมพร มีอากาศค่อนข้างร้อน การสวมใส่เสื้อผ้าที่มิดชิด ทำให้ร้อนอึดอัด เกิดความรำคาญ และสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพทำสวนยาง พบว่าการใส่เสื้อผ้าที่มีแขนยาวมิดชิด ทำให้เกะกะ ไม่สะดวกในการกรีดยาง และเก็บน้ำยาง จึงทำให้การสวมใส่เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว มีจำนวนน้อยซึ่งเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่จะช่วยให้ป้องกันโรคมาลาเรียได้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินผล ควรมีการประเมินผลก่อนและหลังการรณรงค์ และนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ เพื่อทราบการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องจากการรณรงค์ และผลที่ได้ นำมาปรับปรุง และพัฒนาเพื่อนำไปใช้ในครั้งต่อไป การผลิตสื่อเพื่อใช้ในแต่ละพื้นที่ ควรมีการทดสอบสื่อและผลิตสื่อร่วมกับเจ้าหน้าที่ และประชาชนในพื้นที่ ควรมีการติดตามเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ควรพัฒนาสื่อบุคคลซึ่งเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพ โดยการเพิ่มศักยภาพ ด้านความรู้ ความชำนาญให้กับสื่อบุคคลเหล่านี้ และเพิ่มความพร้อมในการออกไปให้ความรู้กับประชาชนได้อย่างดี ควรมีการสนับสนุนยาทากันยุง และมุ้งให้เพียงพอ ในฤดูการระบาดของโรค